

Klimat- och
regionutvecklingsnämnden

Yttrande över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)
2. Paragrafen förklaras omedelbar justerad

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11), till Region Stockholm för synpunkter. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Regeringsprövningsutredningen har haft i uppdrag att utreda regeringens roll som överinstans på vissa delar av miljöområdet och att se över processen för regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken. Det har handlat om att överväga både om regeringens roll i vissa avseenden ska minska och om regeringen i andra avseenden tvärtom bör få ökade möjligheter att ta över miljöprövningen.

Region Stockholm är positiv till regeringens intention med utredningen och konstaterar att effektiva tillståndprocesser också kan bidra till en regional utveckling i Stockholms län. Region Stockholm är försiktigt positiva till utredningens förslag om att regeringen också ska få pröva tillstånd för verksamheter som syftar till att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner, och som samtidigt står i konflikt med de intressen som miljöbalken syftar till att värna. Region Stockholm vill dock uppmärksamma att det finns en risk att förslaget leder till en mer komplex tillståndprocess som tvärtemot syftet tar ännu längre tid på grund av att fler aspekter behöver vägas in.

Bakgrund

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11), till Region Stockholm för synpunkter. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Regeringsprövningsutredningen har haft i uppdrag att utreda regeringens roll som överinstans på vissa delar av miljöområdet och att se över processen för regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken. Det har handlat om att överväga både om regeringens roll i vissa avseenden ska minska och om regeringen i andra avseenden tvärtom bör få ökade möjligheter att ta över miljöprövningen. Regeringens intention med utredningen är enligt ett pressmeddelande från klimat- och miljöministern, att snabba på och effektivisera tillståndsprocesserna och riva hinder som idag bromsar klimatomställningen, så att industri och transportsektorn kan ställa om sina verksamheter och fasa ut fossila bränslen så snabbt som möjligt.

Utredningen uppger i betänkandet att samtliga förslag som utredningen lämnar grundar sig på tre utgångspunkter. Den första utgångspunkten är att regeringens roll ska begränsas till de ärenden som kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ. Den andra utgångspunkten är att värna domstolarnas och förvaltningsmyndigheternas självständighet i beslutsfattandet. Utredningen uppger att det idag finns bestämmelser i miljöbalken som kan sägas göra avsteg från den principen. Den tredje utgångspunkten är att förslagen ska säkerställa att processen blir snabb och enkel, men också att prövningen ska hålla en hög kvalitet och på ett godtagbart sätt tillgodose miljöskyddet.

Utredningen föreslår att följande beslut som idag kan överklagas till regeringen, ska beslutas av förvaltningsmyndighet eller domstol: Ombildande av naturreservat och vissa andra typer av områdesskydd och beslut om föreskrifter för de skyddande områdena, föreskrifter om tillfälliga skoterförbud och beslut om att inrätta allmänna skoterleder.

Idag kan regeringen enligt 21 kap. 7 § miljöbalken pröva mål som rör ”ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än de miljöintressen miljöbalken syftar till att främja.” Utredningen föreslår att regeringen utöver det också ska få pröva tillstånd till verksamheter som syftar till att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner, men samtidigt står i konflikt med de intressen som miljöbalken syftar till att värna. Utredningen konstaterar att

det saknas tillräcklig praxis för vad ”allmänt intresse av synnerlig vikt” kan vara för typ av ärenden. Vad som kan vara av ”synnerlig vikt” kan dessutom variera över tid. I utredningens direktiv lyfts exempel och behov som uppstod under Covid-19-pandemin, energikrisen och risken för cementbrist. Andra förhållanden som kan påverka samhällets behov kan vara försämrat säkerhetspolitiskt läge, den pågående klimatförändringen och situationen för den biologiska mångfalden. Utredningen bedömer att MSB:s lista över verksamheter som är viktiga för grundläggande funktioner bör vara en bra utgångspunkt för att identifiera vad som är av ”allmänt intresse”. I MSB:s lista ingår verksamheter som berör Region Stockholms verksamheter så som kollektivtrafik, läkemedelsförsörjning, försörjning av sjukvårdsprodukter etcetera. Avslutningsvis föreslår utredningen att det inte ska vara tillåtet för regeringen att ta över en tillåtlighetsprövning av en verksamhet (jämför Prem AB:s verksamhet vid raffinaderiet i Lysekil) efter att mark- och miljödomstolen meddelat tillstånd. Det ska i stället göras så tidigt som möjligt i processen för att säkerställa rättssäkerheten om domstolarnas självständighet.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm är positiv till regeringens intention med utredningen och konstaterar att effektiva tillståndsprocesser också kan bidra till en regional utveckling i Stockholms län. Region Stockholm vill samtidigt understryka att en effektivisering av tillståndsprocesserna inte får resultera i sämre förankring och mindre avvägda beslut.

Region Stockholm är försiktigt positiva till utredningens förslag om att regeringen också ska få pröva tillstånd för verksamheter som syftar till att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner, och som samtidigt står i konflikt med de intressen som miljöbalken syftar till att värna. Idag kan regeringen enligt 21 kap. 7 § miljöbalken pröva mål som rör ”ett annat allmänt intresse av synnerlig vikt än de miljöintressen miljöbalken syftar till att främja.” Region Stockholm vill dock uppmärksamma att det finns en risk att förslaget leder till en mer komplex tillståndsprocess som tvärtom syftet tar ännu längre tid på grund av att fler aspekter behöver vägas in. För det andra kan den föreslagna ändringen resultera i viss oförutsägbarhet och otydliga planeringsförutsättningar. Vad som kan vara av ”synnerlig vikt” kan variera över tid (som utredningen också konstaterar).

Utredningen bedömer att MSB:s lista över verksamheter som är viktiga för grundläggande funktioner bör vara en bra utgångspunkt för att identifiera vad som är av ”allmänt intresse”. I MSB:s lista ingår exempelvis verksamheter som Region Stockholm ansvarar för som kollektivtrafik,

läkemedelsförsörjning, försörjning av sjukvårdsprodukter etcetera. Region Stockholm anser att det fortsatt är viktigt att värna det kommunala självstyret och att beslut ska fattas på den lägsta ändamålsenliga nivån i samhället.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Martin Pählman
Enhetschef klimat

Beslutsunderlag

1. Betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet (SOU 2024:11)

Beslutsexpediering

1. Klimat- och näringslivsdepartementet

Godkänd av Anton Västberg, 2024-05-20

§ 61**Yttrande över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)**

KRN 2024-0051

Sammanfattning

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11), till Region Stockholm för synpunkter. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Regeringsprövningsutredningen har haft i uppdrag att utreda regeringens roll som överinstans på vissa delar av miljöområdet och att se över processen för regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken. Det har handlat om att överväga både om regeringens roll i vissa avseenden ska minska och om regeringen i andra avseenden tvärtom bör få ökade möjligheter att ta över miljöprövningen.

Region Stockholm är positiv till regeringens intention med utredningen och konstaterar att effektiva tillståndprocesser också kan bidra till en regional utveckling i Stockholms län. Region Stockholm är försiktigt positiva till utredningens förslag om att regeringen också ska få pröva tillstånd för verksamheter som syftar till att upprätthålla grundläggande samhällsfunktioner, och som samtidigt står i konflikt med de intressen som miljöbalken syftar till att värna. Region Stockholm vill dock uppmärksamma att det finns en risk att förslaget leder till en mer komplex tillståndprocess som tvärtom syftet tar ännu längre tid på grund av att fler aspekter behöver vägas in.

Beslutsunderlag

- Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande - Yttrande över Betänkandet Rätt frågor på regeringens bord - en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)
- Betänkandet Rätt frågor på regeringens bord - en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet (SOU 2024:11)

Yrkanden

Ordförande Gustav Hemming m.fl. (C) yrkar bifall till utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Klimat- och näringslivsdepartementet över betänkandet Rätt frågor på regeringens bord – en ändamålsenlig regeringsprövning på miljöområdet, del 1 och 3 (SOU 2024:11)
2. Paragrafen förklaras omedelbar justerad

Skickas till

1. Klimat- och näringslivsdepartementet